Karoliina Niemi 19.2.2018 9/18/L/A

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokuntaan

E 106/2017 vp Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2018

Pyydettynä lausuntona valtioneuvoston selvitykseen: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2018 Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Metsäteollisuus pitää tärkeänä, että Suomi ottaa entistäkin aktiivisemman roolin EU-vaikuttamisessa ja suuntaa vaikuttamista vuoden 2018 aikana jo vuoden 2019 jälkipuoliskolle ajoittuvaan puheenjohtajakauteen. Suomen vaikutusmahdollisuudet yksin ovat usein melko vähäiset, ja siksi kumppaneiden löytäminen on erityisen tärkeää. Tuleva puheenjohtajuuskausi mahdollistaa toisaalta meille tärkeiden asioiden edistämisen ja toisaalta aivan uusien kumppanuuksien luomisen.

Metsäteollisuus on toistuvasti peräänkuuluttanut suomalaisten virkamiesten ja asiantuntijoiden määrän kasvattamista EU-elimissä. Komissio on vaihtumassa vuonna 2019, mistä seuraa tehtäväkiertoja sekä uuden komission työohjelman mukanaan tuomia muutoksia. Vuoden 2018 aikana tulisi tehdä selkeitä panostuksia suomalaisten virkamiesten saamiseksi EU:n tärkeisiin tehtäviin ja kansallisiksi asiantuntijoiksi komissioon, mikä osaltaan tehostaisi ennakoivaa vaikuttamista.

1 Kasvu ja kilpailukyky: bio- ja kiertotalous

Metsäteollisuus yhtyy hallituksen näkemykseen siitä, että EU:ssa on jatkettava työtä kasvun ja kilpailukyvyn edistämiseksi. Suomen tulee osaltaan edistää vuonna 2017 julkaistun EU:n teollisuuspoliittisen strategian linjausten toimeenpanoa, jotta sisämarkkinoiden syventämistä ja Euroopan teollisuuden kilpailukyvyn parantamista koskevat tavoitteet toteutuvat.

Komission on tarkoitus viedä päätökseen vuonna 2015 julkaistun kiertotalouden toimintasuunnitelman toimenpiteet vuoden 2018 aikana. Suomen tulee vaikuttaa EU-lannoitevalmisasetuksen jatkovalmisteluun, jotta hallitusohjelmaan kirjattua ravinteiden kierrätystä voidaan edistää täysimääräisesti. On tärkeää, että Suomessa jo nyt laajasti käytössä olevat metsäteollisuuden sivuvirroista jalostetut lannoitevalmisteet saadaan viipymättä myös EU-asetuksen soveltamisalaan.

Metsäteollisuus tukee valtioneuvoston näkemystä siitä, että bio- ja kiertotalouden koherenssia tulee edistää. Tämä yhteys tulee nostaa esiin uudistettaessa vuonna 2012 julkaistua EU-biotalousstrategiaa. Suomen tulee ottaa vahva rooli päivitysprosessissa ja tuoda esiin EU:n omien biopohjaisten luonnonvarojen ja niiden kestävän käytön mahdollisuudet.

Metsäteollisuus korostaa alan sisäsyntyistä tapaa toimia osana kierto- ja biotaloutta. Puusta jalostetut moninaiset tuotteet ja metsäteollisuuden uudet innovaatiot ovat merkittävä mahdollisuus vähennettäessä fossiilisista raaka-aineista tuotettujen materiaalien käyttöä ja niiden ympäristöhaittoja. Biopohjaisessa kiertotaloudessa metsistä saatavien luonnonvarojen ja palveluiden arvo säilyy talouden kierrossa mahdollisimman pitkään.

Suomella on merkittävää osaamista, kasvun edellytyksiä ja sekä mahdollisuus olla jatkossakin johtava maa puun käyttämisessä erilaisiin käyttötarkoituksiin. Suomen tuleekin nostaa bio- ja kiertotalous yhdeksi tutkimus- ja innovaatio-ohjelman painopisteeksi biotalousstrategiaa uudistettaessa. EU:n biotalouden innovaatiokumppanuus BBI JU (Bio-based Industries Joint Undertaking) eri kokoisten yritysten, yliopistojen ja tutkimuslaitosten välillä on osoittautunut hyvin tuloksellisesti ja tarvitsee jatkoa myös uuden EU-tutkimusohjelman puitteissa. Metsäteollisuus tukee valtioneuvoston lähtökohtia EU:n 9. tutkimus- ja innovaatio-ohjelmaa tutkimusohjelman lähtökohdiksi.

Suomen on lisäksi tiedostettava kaikessa EU-vaikuttamisessa kasvava kritiikki metsien lisäkäyttöä ja biotaloutta kohtaan. Kritiikin kärkenä on ollut metsäbiomassan, erityisesti runkopuun, suora polttaminen. Biotalouden yleisen hyväksyttävyyden lisäämiseksi ja ymmärryksen parantamiseksi metsäbiotalouttamme kohtaan, Suomen kannattaa pidättäytyä kaikista niistä toimista, jotka lisäävät biotalouden yhteyttä puun ensisijaiseen suoraan polttoon tai polton kannustamiseen kansallisesti. Sen sijaan Suomen tulee korostaa biotaloutta, jossa puuta jalostetaan resurssitehokkaasti ja vastuullisesti ja jossa puupohjaisilla tuotteilla ja kuluttajaratkaisuilla korvataan uusiutumattomien luonnonvarojen ja fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja pienennetään niiden aiheuttamia haittoja ilmastolle, vesiekosysteemeille ja monimuotoisuudelle.

2 Energiaunioni ja eteenpäin katsova ilmastopolitiikka

Komission työohjelmassa korostetaan eteenpäin katsovaa ilmastopolitiikkaa sekä jo julkaistua puhtaan energian pakettia. EU:n tulee jatkossa kiinnittää enemmän huomiota omavaraisuuteen niin energian kuin raaka-aineiden suhteen. Omavaraisuuskysymyksissä on selvemmin korostettava uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä osana kierto- ja biotaloutta, sillä ne tuovat mukanaan myös ilmasto- ja energiaratkaisuja.

Energiaunionin toimeenpanon sekä uusien energia- ja ilmastoaloitteiden on oltava linjassa EU:n teollisuuspoliittisen strategian tavoitteiden kuten

eurooppalaisen teollisuuden voimaannuttamisen kanssa sekä otettava huomioon kiristyvä maailmanlaajuinen kilpailu. Metsäteollisuus tukee valtioneuvoston näkemystä, jonka mukaan uusista linjauksista on tehtävä kattavat vaikutusarviot.

Euroopan teollisuuden tulevaisuus riippuu siitä, pystyykö se jatkuvasti muuttumaan ja innovoimaan. Osana tätä uusiutumiskehitystä EU:n on huolehdittava siitä, että eurooppalainen teollisuus saa toimitusvarmaa energiaa kilpailukykyisin kustannuksin.

Liikennekysymyksillä on metsäteollisuudelle suuri merkitys, sillä alalla on 48 sellu-, paperi- ja kartonkitehdasta ja 130 teollista sahaa, levytehdasta tai muuta puutuotealan yritystä eri puolilla Suomea. Metsäteollisuuden kuljetukset Suomen sisällä ovat noin 80 miljoonaa tonnia vuodessa, josta 75-80 % on tiekuljetuksia ja loput pääosin rautatiekuljetuksia.

Metsäteollisuus muistuttaa, että Suomi sijaitsee kaukana metsäteollisuuden päämarkkinoista ja on viennin osalta käytännössä merikuljetusten varassa. Suomalainen metsäteollisuus pärjää kansainvälisessä kilpailussa, mikäli se pystyy olemaan logistiikan edelläkävijä koko arvoketjussa. Tämä edellyttää innovatiivisuutta yrityksiltä ja myös vahvaa panostusta päättäjiltämme logistiseen infraan ja tasapuolisen kilpailun edellytysten säilymiseen kansainvälisesti. Suomen on pidettävä EU:ssa esillä esimerkiksi isomman kuljetuskaluston tuomia tehokkuus- ja ympäristöhyötyjä sekä varmistettava suomalaisen vientiteollisuuden tapauksessa merenkulun kokonaisvaltainen kustannuskilpailukyky.

3 Maatalouspolitiikan uudistaminen

Komissio ei vielä ole julkaissut tulevaa ohjelmakautta koskevia yhteisen maatalouspolitiikan säädösehdotuksia. Aiemmin julkaistun tiedonannon perusteella metsätoimenpiteiden kannustaminen näyttäisi olevan jatkossakin mahdollista. Jatkovalmistelussa Suomen on varmistettava, että metsiin kohdistuvia kannusteita voidaan tulevalla ohjelmakaudella ohjata toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on metsätalouden taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyyden ja myös resurssitehokkuuden edistäminen. Kannustejärjestelmän tulee mahdollistaa aktiivinen ja oikea-aikainen metsien hoito, joka on myös hyvää ja pitkäjänteistä ilmastopolitiikkaa. Samoin järjestelmällä kannattaa aktivoida metsäomistajia metsäluonnon monimuotoisuuden edistämiseen talousmetsän luonnonhoidon keinoin.

4 Iso-Britannian ero

Brexit-neuvotteluissa ollaan siirtymässä toiseen vaiheeseen eli käsittelemään EU:n ja Iso-Britannian tulevan suhteen kehystä ja siirtymäjärjestelyjä. Tulevaisuuden suhteessa on pitkälti kyse kaupankäynnin ehdoista ja tasapuolisista toimintaedellytyksistä, ja nämä määritellään todennäköisesti

kattavalla kauppasopimuksella. Neuvottelujen on arvioitu kestävän useita vuosia, ja sopimuksen soveltamisen aloittaminen viimeistään 31.12.2020 on haasteellista.

Suomen suora vienti Iso-Britanniaan on metsäteollisuuspainotteista. Sektorin osuus Suomen tavaraviennistä Iso-Britanniaan oli vuonna 2016 noin 39 %. Riippumatta tulevan suhteen muodosta ja sovellettavista tullitariffeista, tullimuodollisuudet tulevat hankaloittamaan tavarakauppaa EU:n ja Iso-Britannian välillä. Suomalaisen metsäteollisuuden näkökulmasta onkin erittäin tärkeää, että sen tuotteiden viennin edellytykset Iso-Britanniaan pystytään varmistamaan vakaasti ja kilpailukykyisesti myös Brexitin jälkeisessä ajassa. Lisäksi on muistettava, että suomalaisilla metsäteollisuusyrityksillä on myös tuotantoa Iso-Britanniassa

Iso-Britannia on ollut vapaakaupan puolustaja ja globalisaatioon lähtökohtaisen myönteisesti suhtautuva EU-maa. Jatkossa Suomen on yhteistyössä muiden EU-maiden kanssa paikattava Iso-Britannian jättämää aukkoa EU:n sisäisessä päätöksenteossa ja suhteessa kolmansiin maihin.

5 Avoin ja sääntöpohjainen kauppajärjestelmä

Metsäteollisuus yhtyy valtioneuvoston kantaan yhteisen kauppapolitiikan kokonaisvaltaisesta vahvistamisesta. EU:n tulee puolustaa ja edistää avointa sääntöpohjaista järjestelmää. On tärkeää kiinnittää huomiota myös kauppasopimusten hyödyntämiseen.

Edistettäessä EU:n arvoja kauppakeinoin on huomioitava keinojen rajallisuus. Lisäksi on varmistettava, että esimerkiksi työelämän ja ympäristönormien vienti hoidetaan sopimuksissa harkitusti eikä kauppapolitiikkaa välineellistetä vain muiden tavoitteiden saavuttamiseen. Kansainvälisten sopimusten lisäksi tarvitaan valtioiden sisäiset säännöt ja instituutiot, joilla varmistetaan muun muassa hyötyjen tasaisempi jakautuminen.

Metsäteollisuus ry

Timo Jaatinen
toimitusjohtaja